

ค ติ กริ ม น ุ ช ย ช น ส ต รี

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
<http://www.women-family.go.th>

สิทธิมนุษยชนสตรี

สิทธิมนุษยชนเป็นระบบคุณค่าประการหนึ่งที่สังคมมนุษย์พยายามสร้างขึ้นมาในสภาพที่สังคมกำลังเผชิญกับสภาพการณ์ลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่เป็นไปอย่างค่อนข้างรุนแรง ทั้งนี้เพื่อนำเอาระบบคุณค่าดังกล่าวมาจัดระเบียบทางสังคมโดยเฉพาะ ทั้งด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ด้วยกันและความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและรัฐ โดยคำนึงถึงคุณประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

ประชาคมโลกจึงได้พยายามที่จะกำหนดให้สิทธิมนุษยชนเป็นมาตรฐานร่วมกันที่จะประกันให้ประชาชนทุกคนได้รับการปกป้องและคุ้มครองโดยถ้วนหน้าและเป็นปณิธานอันสูงสุดที่ประชาชนในโลกปรารถนาให้บังเกิดขึ้นทั้งในประเทศและระดับระหว่างประเทศ ดังนั้นองค์การสหประชาชาติในฐานะองค์การระหว่างประเทศจึงได้กำหนดข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเพื่อเป็นมาตรฐานเบื้องต้นในการให้ประชาคมโลกนำไปปฏิบัติและพัฒนาสิทธิมนุษยชนให้ดียิ่งขึ้น

ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่สำคัญๆ มีหลายฉบับ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิในการพัฒนา เป็นต้น รัฐบาลของหลายประเทศในประชาคมโลกได้นำข้อตกลงว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเหล่านี้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์

สำหรับประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมและการปกป้องสิทธิมนุษยชน รวมถึงสิทธิมนุษยชนของสตรี โดยใช้กฎหมายเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนของสตรี รวมทั้งได้ทำข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่สำคัญหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

๘๘๘ กฎหมายที่เร่งรัดให้มีการแก้ไขหรือจัดทำขึ้นใหม่ เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของสตรี คือ

1. พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัว
2. พ.ร.บ. ส่งเสริมโอกาสและความเท่าเทียมกัน
3. พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 ที่สามมีสิทธิข่มขืนภริยาได้

การที่ประเทศไทยมีกฎหมายที่ระบุเฉพาะในการปกป้องสิทธิมนุษยชนของสตรี รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายระเบียบปฏิบัติในเรื่องต่างๆ เพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่สำคัญๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ และการให้สัตยาบันตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมนั้น แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นและศรัทธาในข้อตกลงต่างๆ ที่ได้ระบุในกติกาที่อันเป็นหลักประกันให้ประชาชนได้รับสิทธิที่มนุษย์พึงมีได้ครบถ้วน โดยมีรัฐเป็นผู้ประกันและให้สิทธิดังกล่าวและพร้อมที่จะร่วมมือกับประชาคมระหว่างประเทศในการแก้ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะกติกานี้ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในข้อ 3 ว่า "รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับประกันสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรีในการที่จะอุปโภคสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมทั้งปวงดังได้ระบุไว้ในกติกานี้" นอกจากนี้ในกติกาดังกล่าวยังครอบคลุมคุ้มครองสิทธิสตรี ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. สิทธิของแม่และเด็ก (ข้อ 10 และข้อ 12)
2. สิทธิในการศึกษา (ข้อ 13)
3. สิทธิในการมีงานทำและสิทธิในการเข้าร่วมสหภาพแรงงาน (ข้อ 6 ข้อ 7 และข้อ 8)

4. สิทธิในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว (ข้อ 10 (1))

5. สิทธิในการจัดการทรัพย์สินและกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง (ข้อ 1)

6. สิทธิในการได้รับสวัสดิการสังคมและประกันสังคม (ข้อ 9)

7. สิทธิที่ได้รับมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพ (ข้อ 11 และข้อ 12)

8. สิทธิในการพักผ่อน (ข้อ 13 ข้อ 14 และข้อ 15)

นอกจากข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ให้การปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนประชาชนทั่วไป ซึ่งรวมถึงสิทธิมนุษยชนของสตรีแล้ว ยังมีแผนปฏิบัติการแม่บทว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสตรี ในนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชนภายใต้แผนแม่บทสิทธิมนุษยชน ได้กำหนด ประเด็นสิทธิสตรีในด้านต่างๆ ไว้อย่างละเอียด ส่งผลทำให้มีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน แต่อย่างไรก็ดีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับกฎหมาย เนื่องจากกระบวนการออกกฎหมายและการแก้ไขกฎหมายต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้กฎหมายที่ออกมามีความครอบคลุมและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติ
ต่อสตรีในทุกรูปแบบ และได้ใช้เป็นแนวทางในการทบทวน
การกำหนดนโยบายและแผนงานในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสตรี
ตลอดจนมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ
ในเรื่องต่างๆ เพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
รวมถึงการออกมาตรการพิเศษที่มุ่งเร่งรัดให้เกิดความเสมอภาค
หญิงชายโดยไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ การแก้ไขกฎหมาย
เหล่านี้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพสตรี
ในทางที่ดีขึ้นในด้านต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติของคนในสังคมต่อไป

ความก้าวหน้าสิทธิมนุษยชนสตรี

- ให้สัตยาบันตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ
ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม พ.ศ. 2542
- ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือก
ปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ พ.ศ. 2528
- ปฏิญญาเวียนนาปี 1993 และแผนปฏิบัติการ
ในเรื่องสิทธิมนุษยชน ความรุนแรงทางเพศ การล่วงเกิน
ทางเพศ อคติทางวัฒนธรรม การค้ามนุษย์ข้ามชาติ
- ปฏิญญาโคโรปี 1994 และแผนปฏิบัติการเรื่อง
ประชากรและการพัฒนา - สิทธิทางเพศและสิทธิอนามัย
เจริญพันธุ์ รวมทั้งการแสดงออกทางเพศ
- ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง เรื่อง สิทธิสตรี
ความเสมอภาคและการพัฒนา - รัฐบาลให้คำมั่นว่าจะ
เปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจในสังคมระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย
การพัฒนาศักยภาพสตรี
- จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
(กสม.) ชุดแรกเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2544

●●● การยกเลิกข้อสงวนอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการ
เลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ 5 ข้อ ได้แก่

1. อนุสัญญาข้อ 11 วรรค 1 (ข) และอนุสัญญา
ข้อ 15 วรรค 3 โดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2533
 2. อนุสัญญาข้อ 9 วรรค 2 โดยมติคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2535
 3. อนุสัญญาข้อ 7 และข้อ 10 โดยมติคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2535
- ปัจจุบัน (พ.ศ.2548) ยังเหลือข้อสงวน 2 ข้อ
(ข้อ 16 และข้อ 29)

●●● กฎหมายที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของสตรี
ซึ่งจะเป็นกลไกและเครื่องมือที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาการ
ล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนของสตรี อาทิ

1. พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2535
2. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้า
ประเวณี พ.ศ. 2539
3. พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2544
4. พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและ
ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544
5. นโยบายและแผนระดับชาติในการป้องกัน ปราบปราม
และการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงภายในประเทศ
และข้ามชาติ
6. บันทึกข้อตกลงหรือแนวทางการทำงานในเรื่อง
การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงหรือ
การค้ามนุษย์ 5 ฉบับ
7. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541